

MICHEL ADRIAANZON DE RUYTER.

Daar zit een wondere klank in dien naam van Michiel de Ruyter. We kunnen dien naam niet hooren noemen, of we denken aan groote vloten met open geschutpoorten; we hooren den donder van het kanon, en uit de buskruitkampen zien wij De Ruyter op zijn zeeros de „Zeven Provinciën” te voorschijn komen, groot en geweldig.

De naam van De Ruyter vertegenwoordigt een groot tijdperk met lichten en zonschijn en zwarte slagschaduw; we hooren het „Wilhelmus” boven de schuimkoppen der golven, en zien den glans der zegepraal boven de Driekleur, die wij liefhebben.

Wie was De Ruyter toch eigenlijk?

Gerard Brandt zal 't u zeggen. Deze eerbare en onvermoeide kroniekschrijver heeft een groot, lijvig boek over den zoon van den armen Vlissingschen bierdrager geschreven; het bevat 1063 folio-bladzijden, het register niet eens meegeteld. En als ge dit boek zijt doorgeworsteld, zult ge verbaasd staan over de bijna angstvallige nauwkeurigheid en de voor onzen tijdgeest schitterende langdraderigheid, waarmede Brandt de levensgeschiedenis van den Admiraal heeft te boek gesteld.

Het boek heeft een onschatbare waarde. En toch zult ge in dien dikken foliant geen ontleding vinden van dat zeldzaam samengesteld karakter, dat De Ruyter bezat.

Zij, die van oorlogen houden, vinden in hem hun man. En zij, die den vrede liefhebben, worden met hem verzoend, als hij in een der roemrijkste uren van zijn overwinningen, *) ziende op den gruwel der verwoesting, met vochtige oogen uitriep: „Het is geen tijd om te juichen, maar om te weenen!”

*) Bij North-Foreland.

Als we 't leven van den Vlootvoogd nagaan, moeten we telkens stilstaan en vragen: „Hoe hebben we 't nu? Is dat De Ruyter?”

Het was een wilde rakkert van een jongen, voordat hij ter zee ging. Doch toen hij het dek van den koopvaarder onder zijn voeten had, was 't uit. De zee maakte hem tam; hij werd gehoorzaam, gewillig — hij was in eens veranderd als een blad aan den boom.

Heeft er in dat tijdperk iets bijzonders in zijn innerlijk leven plaats gehad? Greep Gods genade, waarin hij later heeft geroemd, het kinderhart aan?

We weten 't niet. Brandt zwijgt er over. Doch in elk geval mogen we aannemen, dat de knaap, die met zoo'n heimwee naar de zee verlangde, tusschen zijn dolle jongensstreken in de handen heeft gevouwen, en op kinderlijke wijze heeft gebeden, naar zee te mogen gaan.

Zoo ging er dan van de zee, die onze kusten bedreigt en koestert, een groote opvoedkundige kracht uit voor De Ruyter. Zijn kalmte, dienstvaardigheid en plichtsbetrachting vielen onmiddellijk in het oog, en zij worden zóó breed uitgemeten, dat wij er haast verlegen mee worden en vragen: „Is dat nu wel een echte Hollandsche jongen?”

Toch smeulde er een vuur in zijn binnenste, en toen hij opgroeide tot een man, en zijn spieren als staal werden, barstte de vlam er uit, als hij tegenover den vijand kwam te staan. En de leeuw ontwaakte bij het gezicht der vijandelijke wimpels . . .

De Ruyter bestond uit een wondere mengeling van lammerenzachtheid, leeuwenmoed en vossen-slimheid. Nóóit heeft er een vlootvoogd de hooge zeeën doorkruist, die meer de voorzichtigheid der

slangen heeft betracht dan deze man, en toch heeft Nederland en de wereld geen stoutmoediger zeeman gekend.

Er zijn vergelijkingen gemaakt tusschen Maarten Tromp en Michiel de Ruyter. Zij bezaten dezelfde onverschrokkenheid, dezelfde doodsverachting, dezelfde vaderlandsliefde, maar hoeveel verschilden zij tijdens een zeeslag!

Tromp had iets vaderlijks en gemoedelijks.

„Och, kinderen!” zeide hij, als hij zoo'n Engelschen

oorlogsbodem voor den boeg kreeg, „boort me dien Engelschman even in den grond, kinderen!”

De Ruyter sprak niet van kinderen.

„Mannen!” schreeuwde hij met zijn leeuwenstem, „staat vast!”

Zijn gestalte rees, als hij den kruitdamp rook; zijn armen rekten zich uit; er flikkerde vuur uit die scherpe, bruine oogen. En eerst in den laatsten tijd van zijn leven, toen de zon ter kimme ging, sprak hij evenals Bestevaer Tromp van zijn kinderen.

Er is beweerd, dat De Ruyter een strijdbaar en krijgshaftig karakter had. En die het durft tegenspreken, wordt natuurlijk uitgelachen.

Maar het is toch maar waar, dat hij op vijf-en-veertigjarige leeftijd genoeg had van de zee. Hij was verzadigd van de zeelucht, en nu hij voor den derden keer in het huwlijksbootje was gestapt, had hij het plan, aan den vasten wal te blijven.

Van de vroegere liefde voor de zee scheen geen spoor meer overgebleven te zijn. Het was de eezame, rustige burger, die bij De Ruyter boven kwam. Zijn vrouw — Anna van Gelder — deed natuurlijk ook een duit in 't zakje. Thuis blijven — dat was het ware! Niet weer de Breede Veertien op — nóóit meer! Waarvoor ook? De man had zijn schapjes op het droge — waarom zou hij nog de gevaren der zee trotseeren? Daar te Vlissingen bij den warmen, huiselijken haard — daar was het veiliger!

Niet de Nederlandsche Schout-bij-Nacht, die bij Sint Vincent den dood en de Spaansche overmacht met heldenmoed had getrotseerd, was hier aan 't woord, maar een gewoon, alledaagsch man, die het er op gepaste wijze van wilde nemen.

En ziedaar! eenige maanden later alarmeerde deze zelfde man aan het hoofd van een Nederlandsche vloot de Engelsche kusten, en versloeg den vijand bij Plymouth, terwijl hij voor den eersten keer zijn beroemd geworden manoeuvre, door de vijandelijke slagorde heen te breken, op schitterende wijze toepaste.

Maar hoe hebben we 't dan met De Ruyter? Was hij wispelturig? Wist hij niet, wat hij wilde?

Wie dat beweert, kent De Ruyter niet. Onze vlootvoogden waren, en zijn nóg, mannen van stavast. En De Ruyter had een vasten wil bovendien, vast en taaï als een wilgenlat.

De Ruyter wispelturig? Wie zegt dat?

Neen, daar zat iets anders achter. Dat was de liefde tot het vaderland. En deze liefde was hem te machtig; tenslotte moesten er vrouw en kinderen, aan wie hij toch met zoo'n innige teederheid hing, voor wijken.

Jan de Witt wist dat wel. De lange Jan kende De Ruyters Achilleshiel,

en deze man, die van een rustig, huiselijk leven droomde, was bestemd, in het harnas, met het zwaard in de gespierde hand, te sterven.

Jan de Witt was De Ruyters vriend. Hij oefende een bijna magnetischen invloed op De Ruyter uit, en De Ruyter heeft het met kloeke, Zeeuwsche rondheid voor de nagedachtenis van Jan de Witt opgenomen, toen deze, die geen oog had voor den historischen band tusschen Oranje en Nederland, door de woede van het verbitterde volk werd verscheurd.

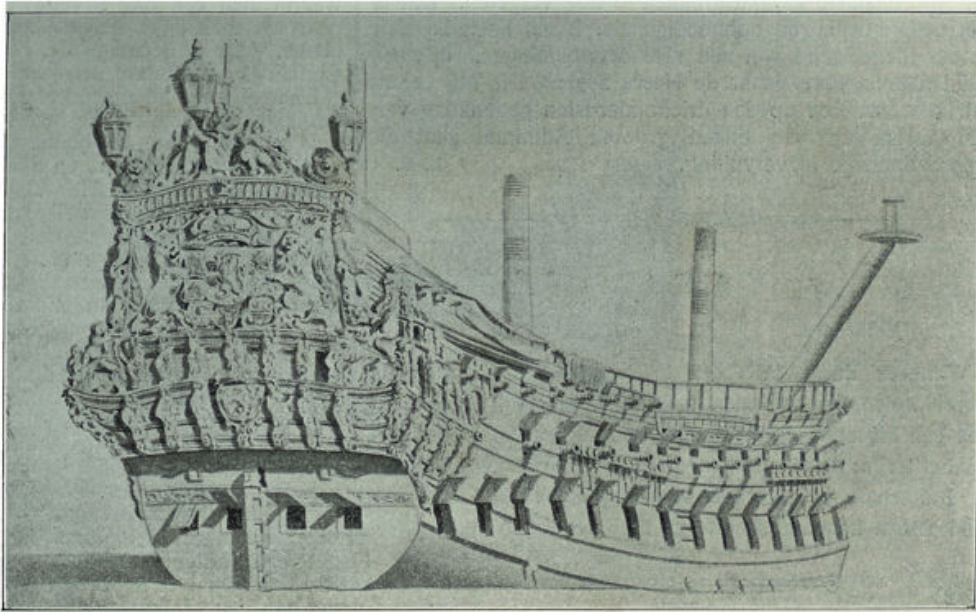
De Ruyter was als vriend van De Witt dus Staatsgezind? Men zou het haast zeggen, en toch heeft geen Oranjeklant Prins Willem III trouwer gediend dan De Ruyter. Evenwel heeft hij niet die hartstochtelijke liefde voor Oranje gevoeld, die vlootvoogden als de Trompen kenmerkt. Het was voor hem een hoofdpunt, dat er een sterke regeering en een sterke vloot was. Op den laatsten morgen van den vierdaagschen zeeslag noemde hij in zijn beroemd geworden rede de Staten de vaders des vaderlands; een uitdrukking, die vele Prinsgezinden vreemd in de ooren zal hebben geklonken, doch die zij hem hebben vergeven, omdat hij zelf zes en zeven jaar later in een heldhaftige worsteling zonder wederga zich den onsterfelijken eere-naam van Vader des vaderlands heeft verworven.

De Ruyter was een man van 't zwaard. De wereldgeschiedenis noemt hem zoo. 't Zal ook wel waar zijn. Een man, die zeven oorlogen mee heeft uitgevochten, meer dan veertig gevechten en vijftien geduchte zeeslagen, zeven onder zijn opperbevel, heeft meegemaakt — zoo'n man mag wel een man van 't zwaard worden genoemd. . . .

Toch was deze man van het zwaard een man des vredes.

„Lieve menschen!” zeide hij tot de Portugeesche visschers, die hij in 1658 bij hun kusten overrompelde, „'t spijt me voor jelui; ik doe dat niet voor mijn plezier; laten wij hopen, dat het gauw vrede is!”

Hij beschouwde den oorlog als een noodzakelijk kwaad, en vocht met de grimmige woede van den Pruisischen landweerman in den oorlog van 1870, die aldus redeneerde: „Hoe harder ik den Franschman raak, hoe eerder ik naar huis toe kan!”

De „Zeven Provinciën,” het schip van De Ruyter.

De Ruyter was een man van de uiterste koelbloedigheid. Hij vertrok geen spier van zijn gezicht, als de dood in vuur en donderslagen over hem heenging, als de mast naast hem versplinterde, de oorlogsbodems naast de „Zeven Provinciën” in vlammen opgingen, of als baksteen zonnen. En temidden van dat helsche vuur kon hij in een hartelijken lach schieten, als de vijanden verschrikt op zijde stoven voor het ontembare oorlogsschip, waarop hij kommandeerde.

Doch deze opgewektheid, deze vroolijke moed in het hachelijkst doodsgevaar stond in nauw verband met zijn godsvrucht. De kostelijkste brieven zijn van hem tot ons overgekomen, waarin zijn godsvertrouwen met treffende klaarheid naar voren treedt. Dat godsvertrouwen maakte hem sterk, moedig, onoverwinnelijk. Hij boog voor God in het stof, en daarom sloeg hij in het gebrul der zeeslagen zijn vleugels uit als een arend.

Slechts twee keeren in zijn veel bewogen leven is onze Vlootvoogd, zoover we weten, verslaagd: op dien noodlottigen terugtocht in den zeeslag bij Duinkerken, toen onze vloot met een stomp in den rug en de lenden naar huis werd gezonden.

Doch zelfs in die bangste oogenblikken van zijn leven verliet hem de Heere niet, en Hij stortte den moeden strijder krachten in, om met een onovertroffen beleid de benarde vloot tusschen onze zandbanken in veiligheid te brengen.

Er zijn menschen, die beweren, dat een zeeschip niet zonder vloeken kan geregeerd worden. De Ruyter regeerde over vloten van meer dan honderd oorlogsschepen zonder te vloeken. Hij vloekte nooit; hij beschouwde het vloeken voor een zonde, en bovendien voor een zwakte.

Hij was groot en geweldig als Vlootvoogd. Er is vóór hem noch na hem een zeevoogd opgestaan, die grooter was dan hij. Wij noemen hem Bestevaer. Er is geen ander volk, dat een Bestevaer heeft, doch wij hebben er twee: Maarten Tromp en Michiel de Ruyter — zijn wij niet rijk gezegend?

Ziedaar een zwak beeld van De Ruyter, en een van zijn voornaamste karaktertrekken is nog vergeten. Dat is zijn nederigheid, zijn ootmoedige zin. Nooit heeft hij zich de eer toegeëigend van zijn vele overwinningen. Hij wees altijd naar boven. Maar de Heere zegt: „Die Mij eeren, zal Ik eeren!” en op den driehonderdsten gedenkdag van den verjaardag van onzen grooten Admiraal gaat dit woord opnieuw in vervulling.

L. P.

V A R I A.

Volksaard.

Wanneer Europeanen een kolonie stichten in vreemde werelddeelen, dan beginnen de Spanjaarden met het bouwen van een klooster; de Italianen stichten een kerk met een fraaien toren; de Franschen een schouwburg en een balzaal; de Duitschers een bierhuis en een muziekzaal; de Nederlanders een koopmansbeurs, en de Engelschen een fort.

Brieven uit Amerika.

XVI.

Clifton Spring Sanatorium. — Dr. Henry Foster. — Een levenswijding. — De kerk in het hoofdgebouw. — Een zendings-centrum. — Kennismaking met S. D. Gordon en Mr. en Mrs. Hume. — Eenige wenken en bepalingen voor de gasten. — Is dit „Amerika”? — Thanksgiving-day. — Kleine Elsebeth vertelt de geschiedenis van Thanksgiving. — Hollanders te Rochester. — Ds. Dijkstra en The Holland American. — Een bazar met een Dutch corner. — Het weeshuis met de coloured baby. —

Zoo wat evenveel ten zuidoosten van Rochester als Batavia ten zuidwesten gelegen is, ligt *Clifton Spring Sanatorium*, drie woorden, die voor een Hollandsch oor niets — voor een Amerikaansch oor zeer veelzeggend zijn. En wel om drie redenen. Ten eerste is het een beroemd sanatorium. Ten tweede een beslist Christelijke inrichting. Ten derde een bekend centrum in de Amerikaansche Zendingwereld.

Ik vergezelde er Mrs. Mason, die, om gezondheidsredenen en om het drukke Rochester-leven te ontvliesen, hier een wijle vertoefde, en zeer welkom was het mij, het Amerikaansche leven ook van deze zijde te leeren kennen.

Clifton Spring Sanatorium is de vrucht van het leven van een man, Dr. Henry Foster.

Zoo wat vijftig jaren geleden was hij een jong, godvreezend dokter, wiens leven vóór hem lag. Een groote behoefte ontwaakte in hem om zijn leven en zijn wetenschap God te wijden. En hij deed een gelofte, dat als God hem iederen dag Zijn gemeenschap wilde doen smaken, hij een huis der genezing wilde oprichten, waar Gods naam in eere zou zijn, en waar de armen onder Zijne kinderen om niet de hulp zouden ontvangen, die zij noodig hadden.

Van het oogenblik af, dat hij deze gelofte deed, gevoelde hij dat God zijn levenswijding had aangenomen. Naar Dr. Fosters eigen getuigenis is er sinds geen dag zijns levens voorbijgegaan, waarop hij niet op de eene of andere wijze een bewijs van Gods nabijheid ontvangen heeft.

Dr. Foster zocht nu in de eerste plaats naar een plek gronds, geschikt om zijn gelofte gestand te doen, en zoo kwam hij te *Clifton Springs*, een zwavelhoudende bron in heerlijke natuur, mijlen ver van 't gejaag en gedruisch der steden gelegen. Er was een aller-primitiefst badhuisje, waarin zich één bad bevond; een kleine herberg, en een paar onaanzienlijke huisjes langs den weg. Dit was de plaats, waar de jeugdige Dr. Foster — in gedachte — zijn Christelijk sanatorium verrijzen zag.

Daar hij geen middelen bezat, wendde hij zich tot eenige vermogende vrienden, die hem het noodige geld schonken, om een klein houten badhuis te zetten, waar hij zestig patiënten kon opnemen, en den daarom liggenden boschgrond aan te koopen. Hier begon hij, als dokter, administrateur, bad-man, ja, welk werk deed hij niet, dagelijks door zijn voorbeeld des Heilands woorden tot de zijne makende: *Ik ben onder u als een die dient*. Dit was in 1850.

In 1856 had de zaak zoo opgenomen, dat tot uitbreiding kon worden overgegaan. En 25 jaar later, in 1881, stond het tegenwoordige gebouw, dat met het bijgebouw bijna 500 patiënten kan opnemen, met bunders aangekochten, omliggenden grond, geheel vrij van schuld, als de vervulling van de belofte, die Dr. Foster nu 31 jaren geleden, bij het begin van zijn leven, aan God gedaan had. De waarde van grond en gebouwen wordt op een kwart miljoen dollars (f 625.000) geschat.

Eerst nu achtte Dr. Foster het oogenblik gekomen, de laatste daad te volbrengen, die z. i. nog aan het gestand doen zijner gelofte ontbrak. Niet voor zichzelf had hij dit gebouw gesticht en tot bloei gebracht, maar voor God. En daarom deed hij er nu geheel afstand van en schonk het aan een vereeniging, bestaande uit leden van de zeven leidende kerken in Amerika. Zoo ooit de gift niet meer